

Prognoza zmian do 2050 roku dostępnych do zagospodarowania zasobów wód podziemnych w dorzeczu Wisły i Odry

Piotr Herbich

Państwowy Instytut Geologiczny
piotr.herbich@pgi.gov.pl

Cel badań

- Określenie kierunku i zakresu możliwych do wystąpienia do 2050 r. zmian ilości dostępnych do zagospodarowania zasobów wód podziemnych**
- jako podstawy dla dokonania oceny zagrożenia dla zaspokojenia bieżących i perspektywicznych potrzeb użytkowników wód podziemnych w warunkach zmian bilansu klimatycznego;
  - na potrzeby aktualizacji Planu Gospodarowania Wodami w obszarze dorzecza.

Badania były wykonane w latach 2024-2025 w PIG-PIB ramach realizacji zadania: *Ocena wpływu zmian klimatu na stan zasobów wód podziemnych w Polsce, będącego kontynuacją prac prowadzonych w latach 2021-2023*

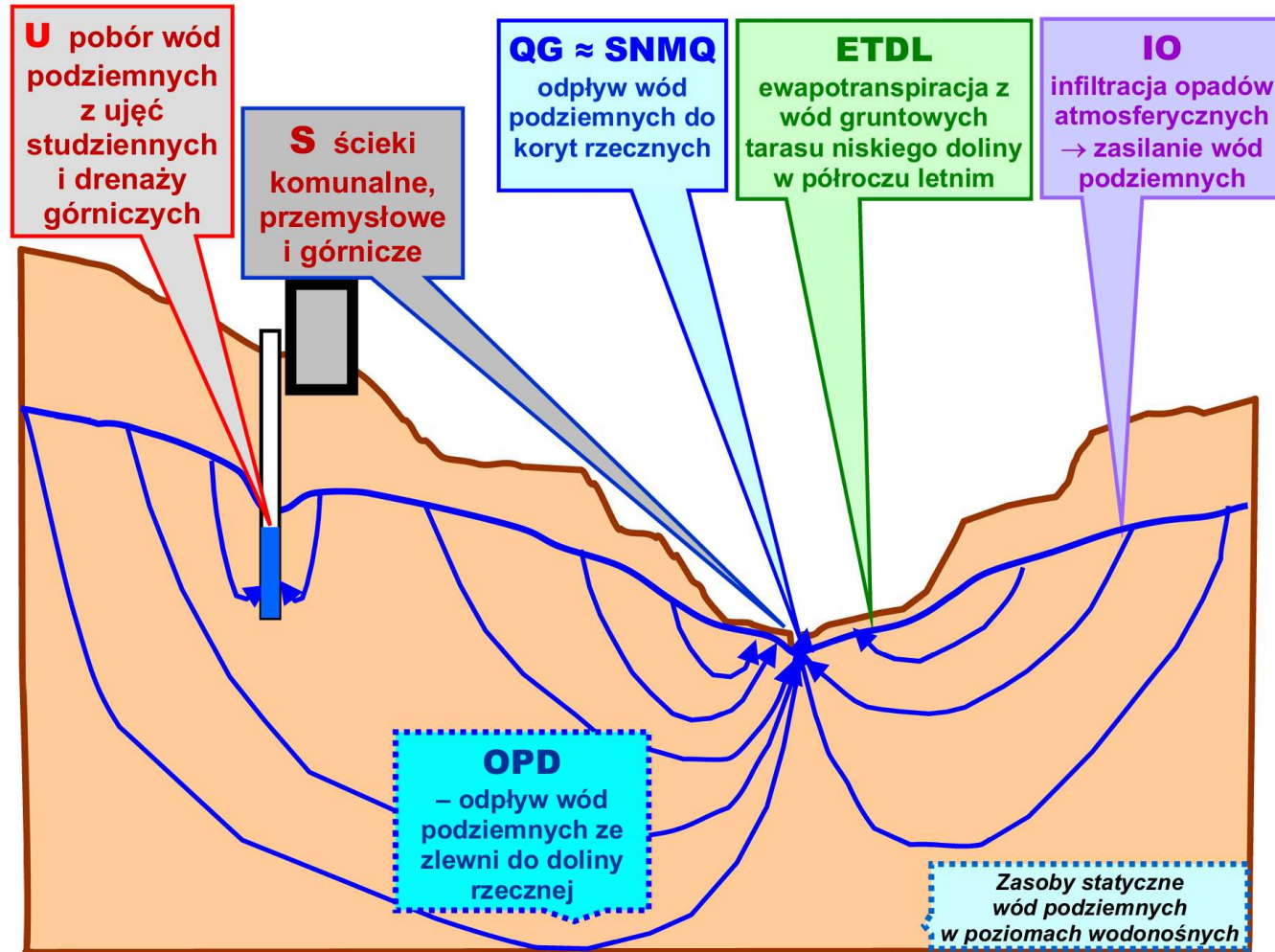
Państwowy Instytut Geologiczny
Państwowy Instytut Badawczy
państwowa służba geologiczna

pgi.gov.pl

SESJA
BEZPIECZEŃSTWO
WÓD PODZIEMNYCH.
MONITORING, ZAGROŻENIA,
OCHRONA. 23.03.2026
WARSZAWA

Uproszczony statyczny bilans hydrogeologiczny systemu wodonośnego zlewni

$$IO = OPD + U$$

$$OPD = QG + ETDL$$

$$SNMQ = QG + S$$

$$SNMQ \approx QG$$

Państwowy Instytut Geologiczny
Państwowy Instytut Badawczy
państwowa służba geologiczna

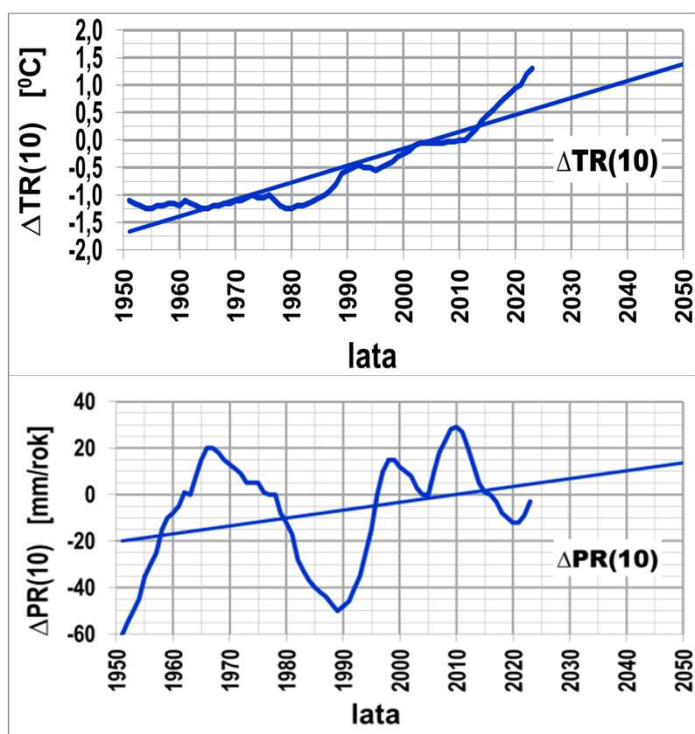
pgi.gov.pl

SESJA
BEZPIECZEŃSTWO
WÓD PODZIEMNYCH.
MONITORING, ZAGROŻENIA,
OCHRONA. 23.03.2026
WARSZAWA

Zmiany głównych parametrów klimatu w obszarze kraju w l.1951 - 2024

**Na zmiany przepływów niskich badanych rzek w l.1951 - 2023
główny wpływ miała cykliczna zmienność stanu bilansu klimatycznego,
kształtowana zmianami średniej rocznej temperatury powietrza $\Delta TR(10)$ i sumy opadów $\Delta PR(10)$**

Wykres anomalii $\Delta TR(10)$ średniej rocznej temperatury powietrza w latach 1951–85 wskazuje na jej stabilizację z 15-letnią cykliczną zmiennością o amplitudzie 0,25°C. Po 1985 roku wykres wykazuje wyraźny trend wzrostowy temperatury o ok. 2°C do r. 2024, z zachowaniem ok. 15-letniej cykliczności jej zmian.
Uwaga – dyskusyjny przebieg $\Delta TR(10)$ po 2015 („kij hokejowy”)

Wykres anomalii $\Delta PR(10)$ średniej rocznej sumy opadów wykazuje w l. 1951–2024 cykliczność o okresach 15÷40-letnich z amplitudą 30÷70 mm i z ogólnym trendem wzrostu opadów, wynoszącym ok. 25 mm.

Państwowy Instytut Geologiczny
Państwowy Instytut Badawczy
państwowa służba geologiczna

pgi.gov.pl

**Wykresy anomalii $\Delta TR(10)$ i $\Delta PR(10)$ w l.1951–2024 - wg IMiGW, 2025.
Prognoza zmian do 2050 r. na podstawie ekstrapolacji linii regresji.**

SESJA
BEZPIECZEŃSTWO
WÓD PODZIEMNYCH.
MONITORING, ZAGROŻENIA,
OCHRONA. 23.03.2026
WARSZAWA

Założenia metodyczne analizy zmian zasobów w latach 1951-2023

Na potrzeby określenia zachodzących w l. 1951-2023 i prognozowanych do 2050 r. zmian zasobów wód podziemnych wprowadzono pojęcie:

dostępne do zagospodarowania zasoby wód podziemnych $ZDG(t)_i$ systemu wodonośnego i –tej zlewni średnie w okresie t - lat.

$$ZDG(t)_i = SNMQ(t)_i - QNH_i$$

$SNMQ(t)_i$ - średnie ruchome t -letnie ($t=15,30$ lat) przepływy niskie miesięczne i -tej rzeki;

$QNH_i = k \cdot SNQ_i$ - hydrobiologiczny przepływ nienaruszalny i -tej rzeki (dla 1981-2010);

- w przekroju wodowskazowym rzeki zamykającym i -tą zlewnię

W analizie zmian przepływów niskich badanych rzek pominięto wpływ trudnych do oceny ilościowej zmian czynników antropogenicznych (melioracje, pobór wód z rzeki, zrzut ścieków, pokrycie terenu).

Państwowy Instytut Geologiczny
Państwowy Instytut Badawczy
państwowa służba geologiczna

pgi.gov.pl

Wartości $SNMQ$ i SNQ w l. 1951-2023 określono na podstawie przepływów dobowych uzyskanych z bazy danych IMiGW

https://danepubliczne.imgw.pl/data/dane_pomiarowo_obserwacyjne/dane_hydrologiczne/dobowe/

SESJA
BEZPIECZEŃSTWO
WÓD PODZIEMNYCH.
MONITORING, ZAGROŻENIA,
OCHRONA. 23.03.2026
WARSZAWA

Założenia metodyczne analizy zmian zasobów w latach 1951-2023

Analiza zmian w obszarze j -zlewni badanych w dorzeczu Wisły ($j=13$) oraz Odry ($j=15$) przepływów niskich miesięcznych rzeki $S_{jSNMQ}(t)_{R,Z,L}$ ni i -tej zlewni o powierzchni A_i została przeprowadzona w oparciu wartości średnie ważone w obszarze dorzecza $\sum_{i=j} A_i$ modułu odpływu niskiego miesięcznego $S_{jsnmq}(t)_{R,Z,L}$ ni w (R [mm/r]; ZL [mm/0,5r]) ustalone jako średnie ruchome $t=5,15,30$ -letnie w n -tym roku w okresie lat 1951-2023, średnie: w roku hydrologicznym (R) oraz w półroczu zimowym (Z) i letnim (L),

$$S_{jsnmq}(t)_{R,Z,L} ni = \frac{\sum_{i=j}^{i=1} [SNMQ(t)_{R,Z,L} ni * A_i]}{\sum_{i=j}^{i=1} A_i}$$

Założenia metodyczne analizy zmian zasobów w latach 1951-2023

Określenie zakresu i kierunku zmian w latach 1951 - 2023

SZDGZ(t)_i dostępnych do zagospodarowania zasobów wód podziemnych średnich ruchomych $t=15,30$ -letnich w i -tej zlewni, w n -tym roku okresu 1951-2023 w obszarze j -zlewni w dorzeczu Wisły ($j=13$) i w dorzeczu Odry ($j=15$), dokonano w oparciu o mediany zbiorów wartości modułu **Sjszdg(15,30)_{ni}** (wielkości jednostkowych [mm/r])

$$Sjszdg(t)_{ni} = \frac{\sum_{i=j}^{i=1} [SZDG(t)_{ni} * A_i]}{\sum_{i=j}^{i=1} A_i} \quad [\text{mm/r}]$$

Wartości średnie $t=15,30$ -letnie są preferowane do ustalania zasobów wód podziemnych i stanu bilansu zlewniowych systemów wodonośnych oraz oceny zakresu ich zmian

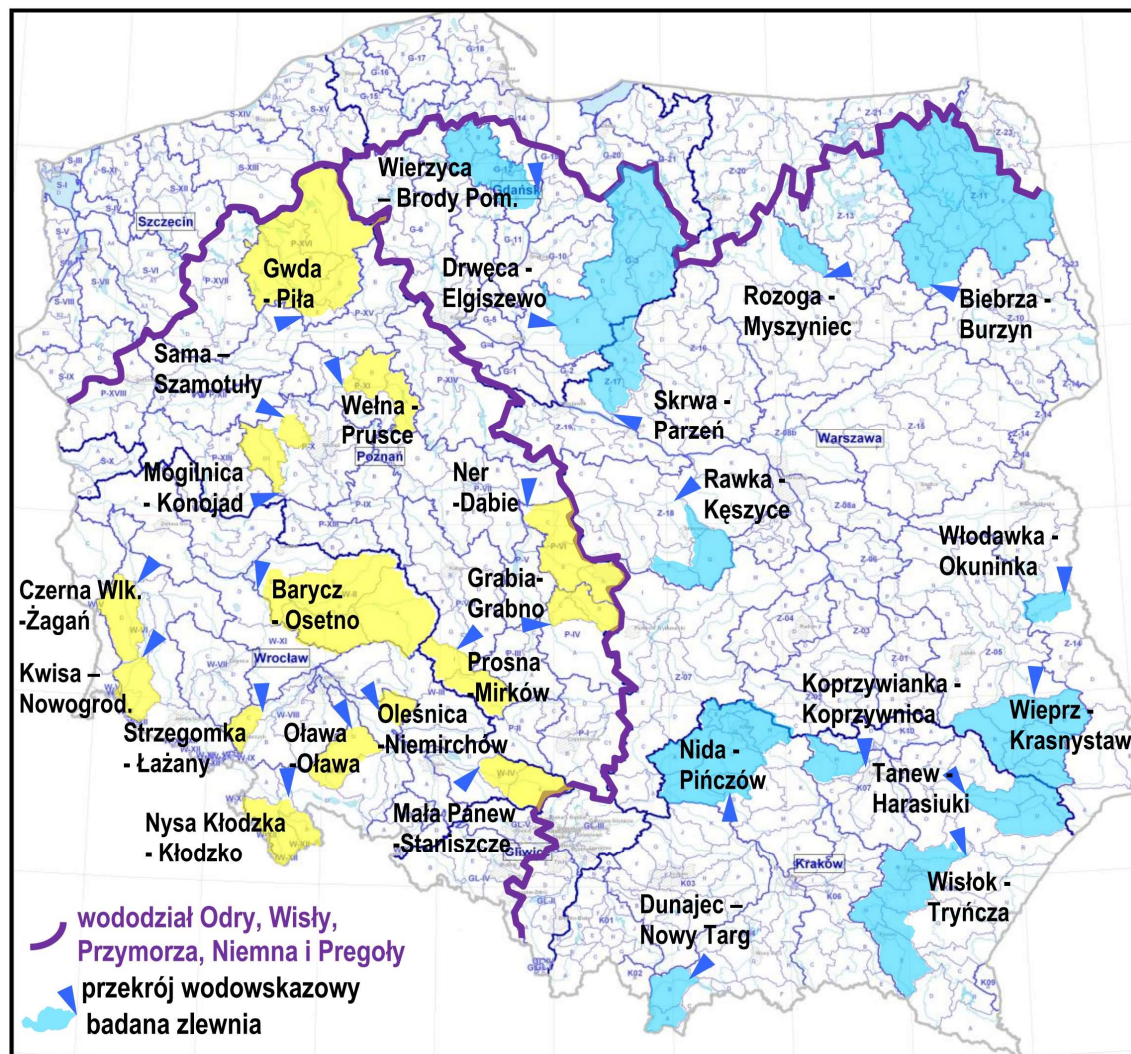
Państwowy Instytut Geologiczny
Państwowy Instytut Badawczy
państwowa służba geologiczna

pgi.gov.pl

SESJA
BEZPIECZEŃSTWO
WÓD PODZIEMNYCH.
MONITORING, ZAGROŻENIA,
OCHRONA. 23.03.2026
WARSZAWA

LOKALIZACJA BADANYCH ZLEWNI W DORZECZACH: WISŁY (13 zlewni) ODRY (15 zlewni)

Państwowy Instytut Geologiczny
Państwowy Instytut Badawczy
państwowa służba geologiczna

pgi.gov.pl

SESJA
BEZPIECZENSTWO
WÓD PODZIEMNYCH.
MONITORING, ZAGROŻENIA,
OCHRONA. 23.03.2026
WARSZAWA

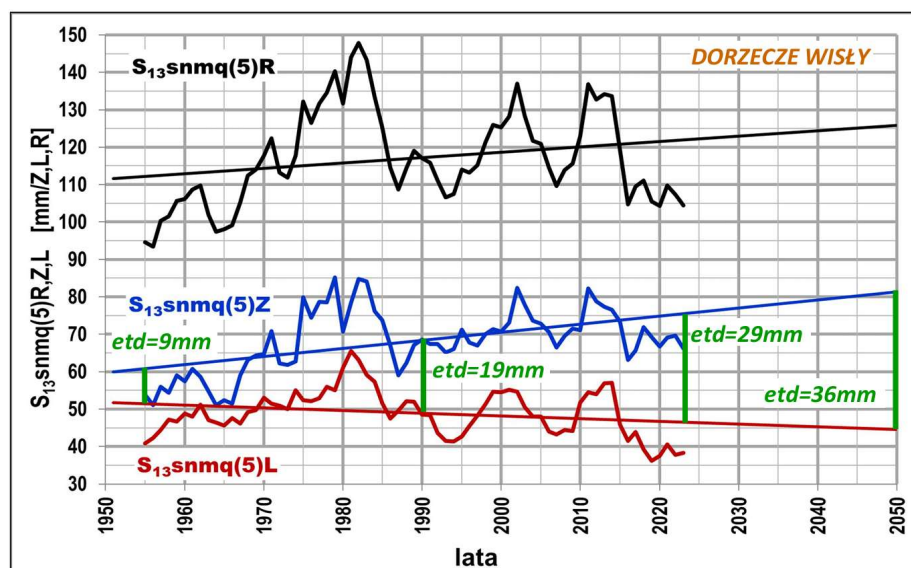
Ogólna charakterystyka badanych zlewni

Położenie regionalne	Rzeka główna w badanej zlewni		Przeważający stan bilansu klimatycznego	Ogólna charakterystyka systemu wodonośnego w zlewni	Czynnik mogący okresowo wpływać na przepływ niski	
	Dorzecze Wisły	Dorzecze Odry			hydrogeologiczny	antropogeniczny
Pojezierza	Wierzyca, Drwęca	Gwda, Wełna	Wysokie rezerwy. Niska podatność na suszę	<u>Płytki poziom wód gruntowych</u> w kontakcie z siecią hydrograficzną, bezpośrednio zasilany infiltracją opadów. <u>System wód wgłębnych</u> zasilanych przesączaniem wód z nadkładu, o pośrednim kontakcie z siecią hydrograficzną.	Retencja jeziorna	Pobór wód
Niziny środkowopolskie	Rawka, Skrwa Prawa, Rozoga, Biebrza, Włodawka	Barycz, Ner, Sama, Mogilnica	Niskie rezerwy. Wysoka podatność na suszę		Drenaż ewapotranspiracyjny w tarasie niskim doliny	Melioracje wodne – osuszanie podmokłości. Ścieki komunalne. Pobór wód
Wyżyny Południowopolskie	Tanew, Wieprz, Koprzywianka, Nida	Mała Panew, Oleśnica, Grabia, Proсна	Średnie rezerwy. Średnia podatność na suszę	Poziom <u>warstwowy szczelinowo-porowy</u> o miąższości 50-100m. W dolinach aluwia piaszczysto-mułkowe		Ścieki komunalne, zbiornik retencyjny, stawy hodowlane. Drenaż górniczy
Góry i przedgórza	Wisłok, Dunajec	Nysa Kłodzka, Kwisa, Strzegomka, Czarna Wielka, Oława	B. wysokie rezerwy. Niska podatność na suszę	Jeden <u>szczelinowy nieciągły poziom wodonośny</u> lokalnie nieużytkowy. W dolinach poziom wodonośny w aluwiałach żwirowych. <u>Płytki poziom zawieszony w zwietrzelinie</u> na zboczach wzniesień.	Spływ podpowierzchniowy	Ścieki komunalne

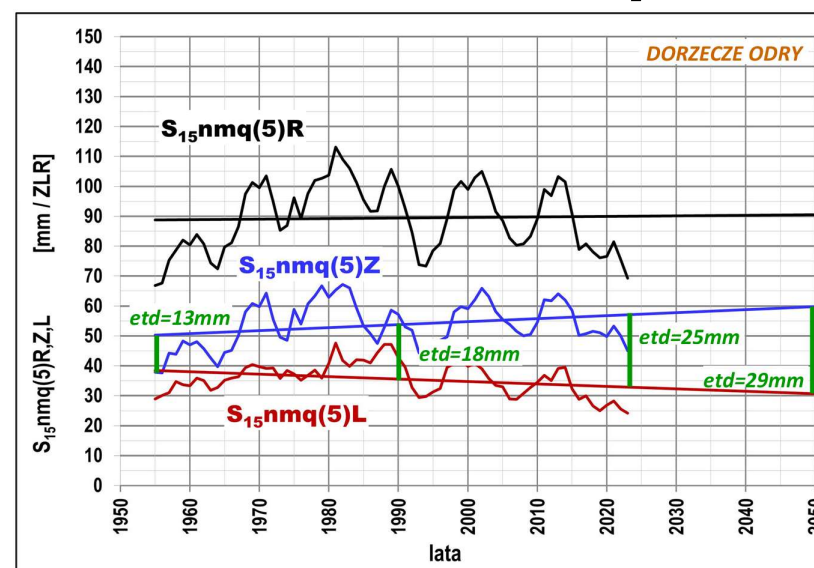

Zmiany średnich ruchomych 5-letnich wartości modułu $S_{13,15}snmq(5)RZL$ odpływu niskiego miesięcznego średniego ważonego z badanych zlewni w dorzeczu w okresie: R – roku hydrologicznego, półrocza: Z – zimowego, L – letniego

Dorzecze Wisły

Dorzecze Odry

etd [mm/0,5r] - ewapotranspiracja wód gruntowych i pobór wód rzecznych w półroczu letnim: $S_{13,15}etd(5)L \approx S_{13,15}snmq(5)Z - S_{13,15}snmq(5)L$

Państwowy Instytut Geologiczny
Państwowy Instytut Badawczy
państwowa służba geologiczna

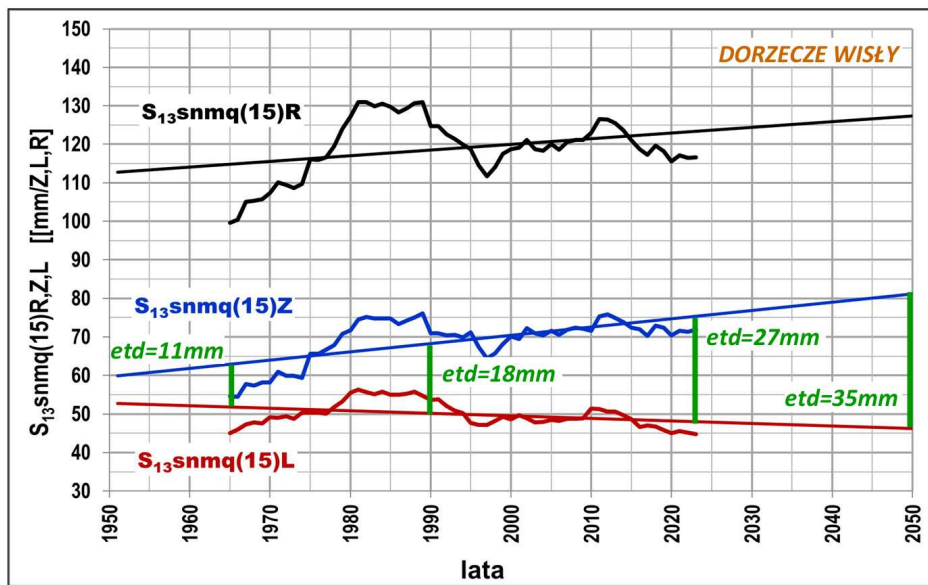
pgi.gov.pl

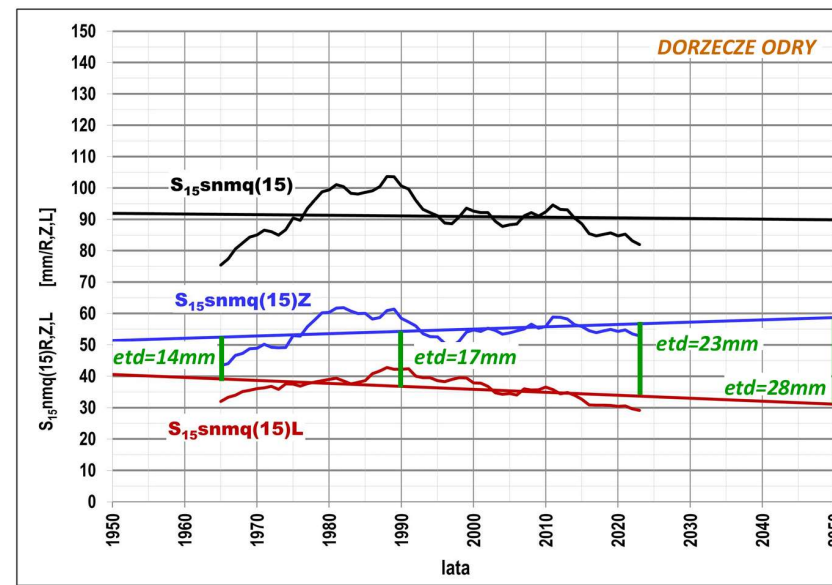
SESJA
BEZPIECZEŃSTWO
WÓD PODZIEMNYCH.
MONITORING, ZAGROŻENIA,
OCHRONA. 23.03.2026
WARSZAWA

Zmiany średnich ruchomych 15-letnich wartości modułu $S_{13,15}snmq(15)RZL$ odpływu niskiego miesięcznego średniego ważonego z badanych zlewni w dorzeczu w okresie: R – roku hydrologicznego, półrocza: Z – zimowego, L – letniego

Dorzecze Wisły

Dorzecze Odry

etd [mm/0,5r] - ewapotranspiracja wód gruntowych i pobór wód rzecznych w półroczu letnim: $S_{13,15}etd(15)L = S_{13,15}snmq(15)Z - S_{13,15}snmq(15)L$

Państwowy Instytut Geologiczny
Państwowy Instytut Badawczy
państwowa służba geologiczna

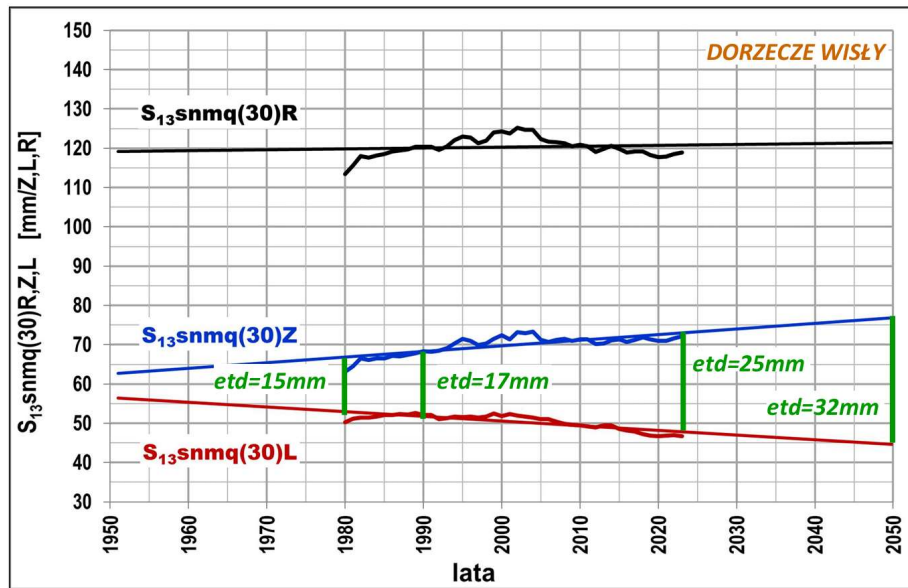
pgi.gov.pl

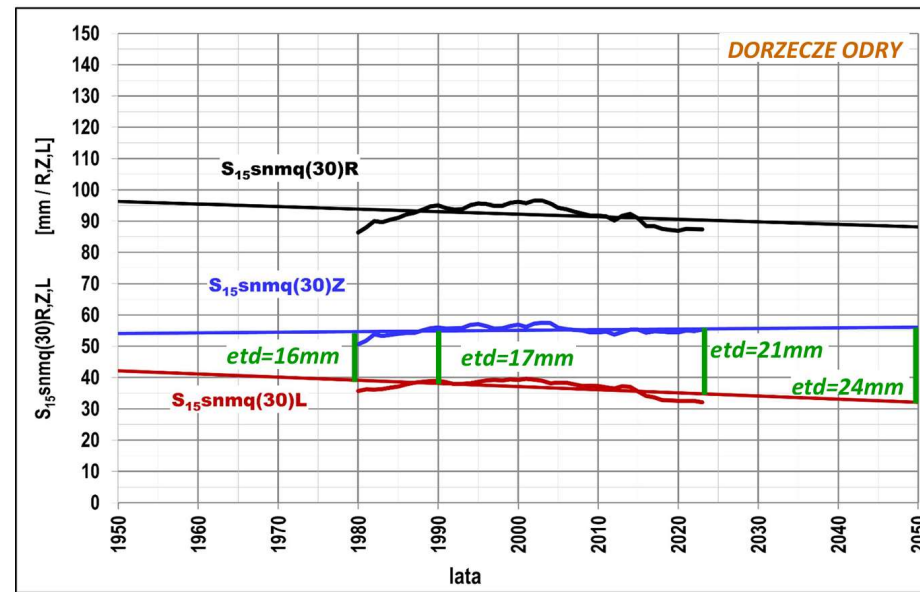
SESJA
BEZPIECZEŃSTWO
WÓD PODZIEMNYCH.
MONITORING, ZAGROŻENIA,
OCHRONA. 23.03.2026
WARSZAWA

Zmiany średnich ruchomych 30-letnich wartości modułu $S_{13,15}snmq(30)RZL$ odpływu niskiego miesięcznego średniego ważonego z badanych zlewni w dorzeczu w okresie: R – roku hydrologicznego, półrocza: Z – zimowego, L – letniego

Dorzecze Wisły

Dorzecze Odry

etd [mm/0,5r] - ewapotranspiracja wód gruntowych i pobór wód rzecznych w półroczu letnim: $S_{13,15}etd(30)L = S_{13,15}snmq(30)Z - S_{13,15}snmq(30)L$

Państwowy Instytut Geologiczny
Państwowy Instytut Badawczy
państwowa służba geologiczna

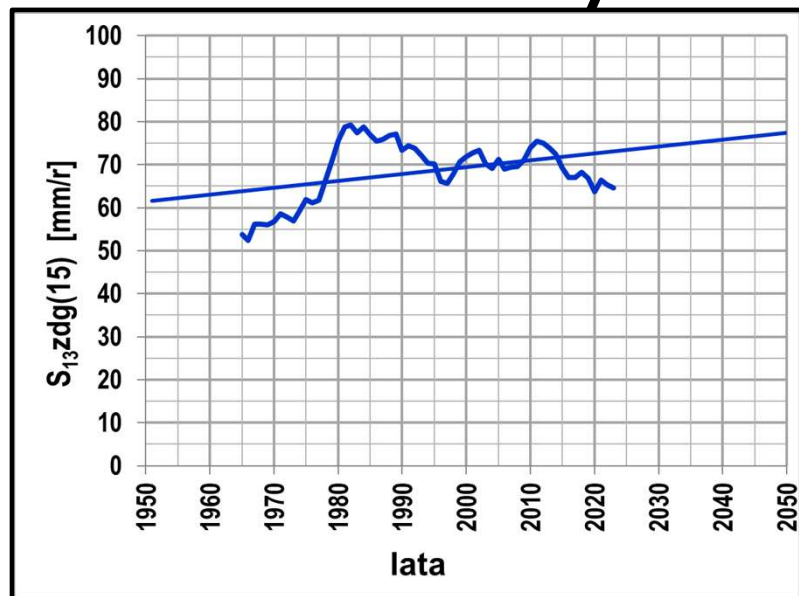
pgi.gov.pl

SESJA
BEZPIECZEŃSTWO
WÓD PODZIEMNYCH.
MONITORING, ZAGROŻENIA,
OCHRONA. 23.03.2026
WARSZAWA

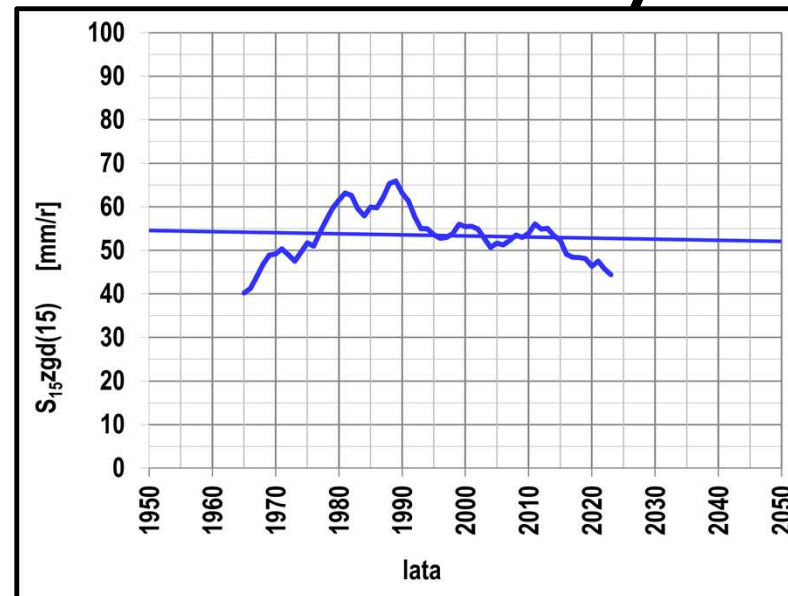
**ZMIANY w LATACH 1951-2023 i PROGNOZA DO 2050 ROKU
DOSTĘPNYCH DO ZAGOSPODAROWANIA ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH
ŚREDNICH WAŻONYCH ZE ZLEWNI WYBRANYCH W OBSZARZE DORZECZA
wartości średnie ruchome 15-letnie modułu zasobów $S_{13,15}zdg(15)$**

Dorzecze Wisły

**17 % wzrost zasobów w l. 1951-2023.
Możliwość 13% wzrostu zasobów do 2050 r.
w stosunku do 30-lecia 1981-2010.**

Dorzecze Odry

**5 % spadek zasobów w l. 1951-2023.
możliwość 3% spadku zasobów w 2050 r.
w stosunku do 30-lecia 1981-2010.**

Państwowy Instytut Geologiczny
Państwowy Instytut Badawczy
państwowa służba geologiczna

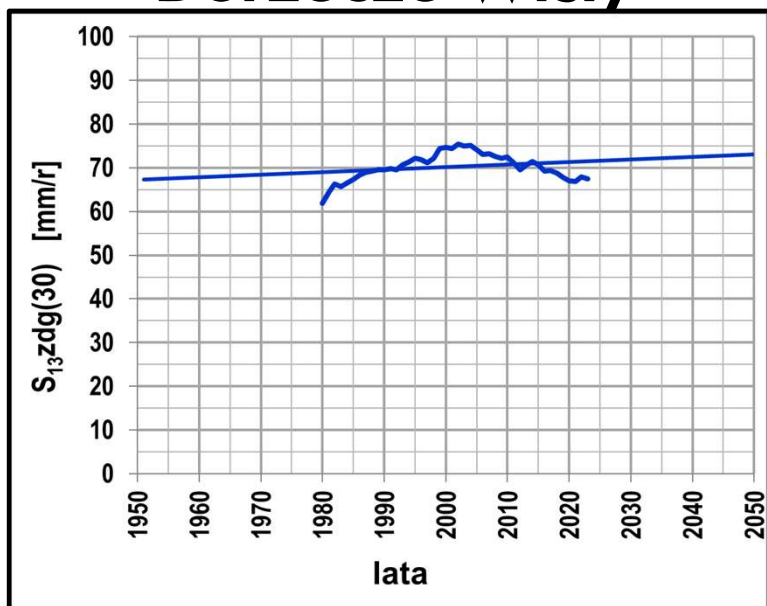
pgi.gov.pl

SESJA
BEZPIECZEŃSTWO
WÓD PODZIEMNYCH.
MONITORING, ZAGROŻENIA,
OCHRONA. 23.03.2026
WARSZAWA

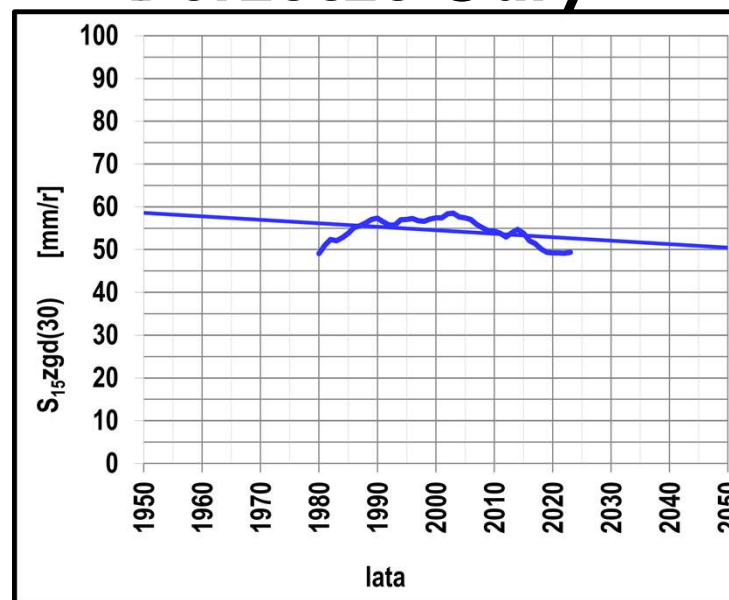
**ZMIANY w LATACH 1951-2023 i PROGNOZA DO 2050 ROKU
DOSTĘPNYCH DO ZAGOSPODAROWANIA ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH
ŚREDNICH WAŻONYCH ZE ZLEWNI WYBRANYCH W OBSZARZE DORZECZA
wartości średnie ruchome 30-letnie modułu zasobów $S_{13,15}zdg(30)$**

Dorzecze Wisły

**6 % wzrost zasobów w l. 1951-2023.
Możliwość 4% wzrostu zasobów do 2050 r.
w stosunku do 30-lecia 1981-2010.**

Dorzecze Odry

**7 % spadek zasobów w l.1951-2023.
możliwość 9% spadku zasobów w 2050 r.
w stosunku do 30-lecia 1981-2010.**

Państwowy Instytut Geologiczny
Państwowy Instytut Badawczy
państwowa służba geologiczna

pgi.gov.pl

SESJA
BEZPIECZEŃSTWO
WÓD PODZIEMNYCH.
MONITORING, ZAGROŻENIA,
OCHRONA. 23.03.2026
WARSZAWA

Podsumowanie

Prezentowana analiza zmienności w l.1951-2023 dostępnych do zagospodarowania zasobów wód podziemnych zlewniowych systemów wodonośnych została oparta na medianie zbioru średnich ruchomych 15-,30-letnich przepływach niskich miesięcznych rzek w przekrojach wodowskazowych IMiGW zamykających badane zlewnie, z uwzględnieniem hydrobiologicznego przepływu nienaruszalnego średniego w l.1981-2010 (*okresu reprezentatywnego dla ustalania w dokumentacji hydrogeologicznej zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych obszarów bilansowych*).

Zmiany wartości dostępnych do zagospodarowania zasobów wód podziemnych średnich ważonych w dorzeczu Wisły wykazują cykliczność 15 ± 30 - letnią z maksimami w 1981 i 2011 i minimami w 1966, 1996 i 2023.

Zmiany wartości dostępnych do zagospodarowania zasobów wód podziemnych średnich ważonych w dorzeczu Odry wykazują cykliczność 10 ± 15 - letnią z maksimami w latach 1972, 1981, 1989, 2000, 2011 i minimami w latach 1965, 1973, 1984, 1996, 2004 i 2023.

Państwowy Instytut Geologiczny
Państwowy Instytut Badawczy
państwowa służba geologiczna

pgi.gov.pl

SESJA
BEZPIECZEŃSTWO
WÓD PODZIEMNYCH.
MONITORING, ZAGROŻENIA,
OCHRONA. 23.03.2026
WARSZAWA

Podsumowanie

Przebieg liniowej regresji zmian

dostępnych do zagospodarowania zasobów wód podziemnych średnich ważonych z 13 zlewni w dorzeczu Wisły wykazał:

- 17 % tendencję rosnącą zasobów w latach 1951-2023;
- możliwość 13% wzrostu zasobów w 2050 r. w stosunku do lat 1981-2010.

Przebieg liniowej regresji zmian

dostępnych do zagospodarowania zasobów wód podziemnych średnich ważonych z 15 zlewni w dorzeczu Odry wykazał:

- 5 % tendencję malejącą zasobów w latach 1951-2023;
- możliwość 3% spadku zasobów w 2050 r. w stosunku do lat 1981-2010.

Państwowy Instytut Geologiczny
Państwowy Instytut Badawczy
państwowa służba geologiczna

pgi.gov.pl

SESJA
BEZPIECZEŃSTWO
WÓD PODZIEMNYCH.
MONITORING, ZAGROŻENIA,
OCHRONA. 23.03.2026
WARSZAWA

Podsumowanie

Liniowa regresja zmian średnich 5-, 15- i 30-letnich przepływów niskich miesięcznych w latach 1951÷2023 wykazuje tendencję:

- w półroczu zimowym wzrostową $22\pm 19\%$ w dorzeczu Wisły i $14\%\pm 9\%$ w dorzeczu Odry,
- w półroczu letnim spadkową 9% w dorzeczu Wisły i 13% w dorzeczu Odry.

W latach 1951 - 2023 przepływy niskie miesięczne w półroczu zimowym są średnio 1,5-krotnie wyższe od tych przepływów w półroczu letnim. Różnica ta w latach 1951÷2023 wzrasta około 2-krotnie w obydwu dorzeczach.

Stwierdzone zależności wskazują na rosnący i zróżnicowany wpływ zmian klimatu po 1985 r. na przepływy niskie miesięczne rzek w dorzeczu Wisły i Odry:

- w półroczu letnim wzrost ewapotranspiracji z wód gruntowych w dolinach rzek, powodujący obniżenie przepływów niskich rzek,
- w półroczu zimowym wzrost sumy opadów ciekłych i brak zlodzenia, powodujące wzrost przepływów niskich .

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ!

© PGI-PIB, Warszawa 2026

Ferdynand Ruszczyc – Strumień, przed 1990
<http://www.pinakoteka.zascianek.pl/Ruszczyc/Index.htm>

Państwowy Instytut Geologiczny
Państwowy Instytut Badawczy
państwowa służba geologiczna

pgi.gov.pl

SEKJA
BEZPIECZEŃSTWO
WÓD PODZIEMNYCH.
MONITORING, ZAGROŻENIA,
OCHRONA. 23.03.2026
WARSZAWA